δῆ μάλιστα καμμιὰ ἀπώλεια ἢ κατάχρησις τῶν στολῶν ποὺ τοὺς ἐμπιστεύοντο, τοὺς συνώδευε κ' ἕνας κλητῆρας τῆς κοινότητος, ὁ «βαρδιάνος» λεγόμενος. Καὶ τόση τιμιότης ἐπικρατοῦσε στὰ χρόνια ἐκεῖνα, ὥστε δὲν ἐχάθη ποτὲ τίποτε.

Οἱ μασκαρεμένοι νέοι ἐσχημάτιζαν παρέες μὲ βιολιὰ καὶ λαγοῦτα κ' ἔχόρευαν τοὺς Πατμιακοὺς χορούς, δηλαδὴ τὸ σιγανό, τὸ μπαλλαριστὸ καὶ τὸν καρσιλαμᾶ. Κ' ἔτσι γλεντοῦσε, στὰ εὐτυχισμένα ἐκεῖνα χρόνια, ἡ ἰταλοκρατουμένη σήμερα Πάτμος, ὡς στὴν Καθαρὴ Δευτέρα.

* * *

Στὰ παλιὰ χρόνια, σὲ πολλὰ χωριὰ τῆς Πελοποννήσου, ἡ ἀποκρηάτικες γιορτὲς ἄρχιζαν ἀπὸ τὴν ἑβδομάδα ποὺ προηγεῖται τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου, ποὺ τὴν ὀνόμαζαν προφωνούσιμη ἢ προφωνή. Ὠνομάστηκε δὲ ἔτσι, γιατὶ ὑποχρέωναν ἕνα συγχωριανό τους νὰ τελωλήση σὲ ὅλο τὸ χωριὸ ὅτι «κοντοζυγώνουν ἡ Ἀποκρῆες κι' ἔποιος δὲν ἔχει γουροῦνι θρεφτάρι νὰ φροντίση ν' ἀγοράση.» Ὁ χοῖρος, ποὺ τρεφότανε γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ἦταν ἀπαραίτητος γιὰ τὰ γεύματα τῆς Ἀποκρηᾶς.

Ἡ πρώτη ἑβδομάδα ἦταν ἡ ἀπολυτή. Στὸ διάστημα αὐτῆς, τὰ χωριὰ ἀντιχοῦσαν ἀπὸ τοὺς γρυλλισμοὺς τῶν σφαζομένων χοίρων καὶ ἀπὸ πυροβολισμούς, γιατὶ οἱ περισσότεροι τοὺς ἐσκότωναν μὲ τουφέκι. Ἔπειτα, ἐχάραζαν τὸ στῆθος τοῦ σφαχτοῦ, σταυρωτά, μὲ μαχαῖρι, στὶς σχισμάδες ἔβαζαν τρία ἀναμμένα κάρβουνα κι' ἀπάνω τους ἔρριχναν λιβάνι! Ἔτρωγαν ἔπειτα ἕνα κομμάτι ψητὸ ἀπὸ τὸ χοῖρο κ' ἔπιναν κρασί, εὐχόμενοι ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τὰ «χρόνια πολλά». Τὸ σηκότι τοῦ ζώου τὸδιναν στὰ παιδιά, ποὺ τὸ τρώγαν ψημμένο στὴ θράκα, γιορτάζοντας κι' αὐτὰ τὴ «γουρουχωριά». Ἀπὸ τὸ σφαχτάρι, κάθε οἰκογένεια ἔστελνε στὸν παπᾶ ἕνα καλὸ κομμάτι, καὶ ὅσοι εἶχαν παιδιὰ ἔστελναν καὶ στὸ δάσκαλο.

Στὴν Πελοπόννησο, τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς τῆς Κρεωφάγου, ἀφοῦ ὅλοι καθήσουν στὸ οἰκογενειακὸ τραπέζι, μὲ ὅλα τὰ φαγητὰ ἐπάνω, οἱ γεροντότεροι—ποὺ παίρνουν θέσι στὶς ἄκρες τοῦ τραπεζιοῦ—πιάνουν τὶς ἄκρες αὐτές, ἀνασηκώνουν τὸ τραπέζι λίγο, καὶ ρωτοῦν τοὺς παρακαθημένους:—«Ἐφάγατε;» — «Ἐφάγαμε», ἀπαντοῦν οἱ ἄλλοι.—«Ἐχορτάσατε;» — «Ἐχορτάσαμε».—«Πάντα χορτασμένοι νὰ εἶστε!» Ἡ ἐρωταποκρίσεις αὐτὲς ἐπαναλαμβάνονται τρεῖς φορές, κ' ἔπειτα ἀρχίζουν νὰ τρῶνε καὶ νὰ γλεντοῦν ὡς στὸ πρωί. Τὴν ἄλλη μέρα, ὅ,τι περισσεύει, τὸ δίνουν στοὺς Τουρκόγιφτους, ποὺ γυρίζουν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι.

Περίεργα εἶνε καὶ διάφορα τραγούδια ποὺ τραγουδοῦν τὰ χωριατόπουλα στὸ τέλος τῆς Ἀποκρηᾶς, τάχα κλαίγοντας γιατὶ τελειώνει τὸ φαγοπότι καὶ θ' ἀρχίση ἡ Σαρακοστή. Τὰ Μωραϊτόπουλα, π. χ., λένε τὸ ἀκόλουθο κλαψιαρίστικο τραγούδι:

Ἐφόφησε ὁ Λουκάνικος
ψυχομαχάει ὁ Τύρος,
κ' ἡ Βρούβα, ἡ παληόβρουβα
στέκεται στὴν καβάλα
νὰ πέσῃ στὴν τσουκάλα.

Στὰ χωριὰ τῆς Φθιώτιδος, τὴν τελευταία Κυριακὴ τῆς Ἀποκρηᾶς, χορεύοντας, τραγουδοῦν τὸ «Τραγοῦδι τῆς Καθαρῆς Δευτέρας», ποὺ οἱ στίχοι του εἶναι αὐτοί:

Τ' ἀκοῦτε τί παράγγειλεν ἡ Καθαρὴ Δευτέρα;
Πέθανε ὁ Κρέος, πέθανε, ψυχομαχάει ὁ Τύρος,
σηκώνει ὁ Πράσος τὴν οὐρὰ κι' ὁ Κρέμμυδας τὰ γένεια.
Μπαλῶστε τὰ σακκούλια σας, τροχίστε τὰ λεπίδια
καὶ στὸν παληὸ τὸν πλάτανο νὰ μάσουμε στεκούλια.

Τὸ ἔθιμο αὐτὸ τὸ χοιν καὶ ἄλλοι λαοί. Οἱ Ἰταλοὶ π. χ. πανηγυρίζουν τὴν τελευταία μέρα τῆς Ἀποκρηᾶς, τὸ «Θάνατο τοῦ Μακαρόνη»!... Οἱ Προβηγκιανοὶ Γάλλοι τὸ «Θάνατο τοῦ Καρναβάλλου». Φτειάνουν ἕνα ἀνδρείκελο, τὸ καταδικάζουν σὲ θάνατο καὶ τὸ ἐνταφιάζουν μὲ κοροϊδευτικὰ μοιρολόγια...

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΦΡΥΓΙΚΗ ΕΛΕΓΕΙΑ

(Τοῦ κ. ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΛΑΘΙΩΤΗ)

Καὶ σ' ἀγαπάω — ὦ, ἀλήθεια! — σ' ἀγαπάω,
κι' ὅπου καὶ νὰ στραφῶ, κι' ὅπου κι' ἂν (πάω,
κι' ὅπως ἀλλιῶς κι' ἂν κάνω, κι' ὅσο, κι' (ὅπου
φτάνει τὸ μάτι κι' ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώ- (που,
κι' ἐκεῖ ποὺ ὅλο μιλοῦν κι' ὅλο γελᾶνε,
κι' ἐκεῖ ποὺ ὅλο πονοῦν καὶ δὲν μιλᾶνε,
κι' εἶτε στεφάνι μαρτυρίου φορᾶω,
ὠϊμέ! σὲ λαχταράω, σὲ λαχταράω...
Καὶ σ' ἀγαπῶ —ὦ, ἀλήθεια!— σ' ἀγα- (πάω,
κι' εἶτε στὰ πέλαα μέσα κολυμπάω,
κι' εἶτε μὲς στὰ χαμόκλαδα σκοντάφτω,
κι' εἶτε στὸ βοῦρκο πέφτω, κι' εἶτε σκά- (φτω,
κι'εἶτε οἱ καϋμοὶ ἀπὸ πάνου μου περνᾶνε,
κι'εἶτε πικρὸ φαρμάκι μὲ κερνᾶνε,
κι'ὅσο καὶ νὰ πονάω, νὰ μαρτυράω,
σὲ λαχταρῶ κι' ὠϊμέ! σὲ λαχταράω...

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ — ΤΟΥ κ. ΜΕΝΟΥ ΦΙΛΗΝΤΑ

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

Ὁ προφήτης Μωχαμὲτ καὶ οἱ ἀσκηταί. Τὰ παράξενα λόγια τους. Ἡ σοφὴ ἐξήγησι τοῦ προφήτη. Τ' ἀνάποδο καλογεροπαίδι. Πῶς ἔπνιξε τὸν καλόγερο. Ὁ γέρος κι' οἱ γαμπροί του. Ἂν βρέξῃ κι' ἂν δὲν βρέξῃ. Κάποιον θὰ πάρῃ ὁ Διάβολος.

Ὁ προφήτης Μωχαμὲτ καθότανε μιὰ μέρα μέσα σὴ σκηνή του μαζὶ μὲ μερικοὺς ὀπαδούς του καὶ συνομιλοῦσε ἀναπτύσσοντας τὰ δόγματα τῆς θρησκείας του. Ἔξαφνα μπῆκε μέσα ἕνας γέρος ἀσκητὴς καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἐσὺ εἶσαι ὁ προφήτης τοῦ Ἰσλάμ;

—Ναί, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Μωχαμέτ.

—Γιατὶ λοιπὸν εἶσαι τόσο ἄσχημος;

—Δὲν φταίω ἐγὼ γι' αὐτό, ἀποκρίθηκε πάλι ὁ προφήτης.

Ὁ ἀσκητὴς βγῆκε ὄξω ἀπὸ τὴ σκηνὴ καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του. Πῆγε, βρῆκε μερικοὺς φίλους του καὶ καυχήθηκε γιὰ τὴν τόλμη ποὺ εἶχε νὰ πῇ τέτοιο λόγο στὸν προφήτη. Τότε ἕνας ἀπ' αὐτούς, θέλοντας νὰ ἐπανορθώση τὸ ἄσχημο φέρσιμο τοῦ ἀσκητῆ, τράβηξε ἴσια στὴ σκηνὴ ποὺ καθότανε ὁ προφήτης μὲ τοὺς φίλους του καὶ τοῦ εἶπε:

—Προφήτη τοῦ Ἰσλάμ, εἶσαι ὁ ὡραιότερος ἄνθρωπος ποὺ εἶδαν τὰ μάτια μου!...

—Μπορεῖ νάναι κ' ἔτσι, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ προφήτης, μὰ δὲν περηφανεύομαι γι' αὐτό, γιατὶ δὲν ἔπλασα ἐγὼ τὸν ἑαυτό μου.

Οἱ φίλοι τοῦ προφήτη συγκυτταχτήκανε μεταξύ τους, γιατὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ξηγήσουν τ' ἀντίθετα φερσίματα τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων.

Ὁ προφήτης κατάλαβε τὴν ἀπορία τους καὶ τοὺς ἔδωσε ἀμέσως τὴν ἐξήγησι ποὺ ἔπρεπε:

—Ἡ ὄψι μου, εἶπε, εἶνε ὁ ψυχικὸς καθρέφτης αὐτῶν ποὺ μὲ κιττάζουν. Ὅσοι ἔχουν ἄσχημη ψυχὴ μὲ βλέπουν ἄσχημο, γιατὶ βλέπουν τὴν ἴδια τὴν ψυχή τους. Ὅσοι πάλι ἔχουν ὡραία ψυχή, μὲ βλέπουν ὡραῖο, γιατὶ στὴν ὄψι μου καθρεφτίζεται ἡ ὠμορφιὰ τῆς δικῆς τους ψυχῆς!...

* * *

Μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ ἦταν ἕνας καλόγερος κι' εἶχε ἕνα καλογεροπαίδι ἀνάτο. Ποίκανε διαρκῶς τὸ ἀντίθετο ἀπ' ὅ,τι τοῦλεγε νὰ κάνῃ.

Ὅταν τοῦ ἔλεγε, νὰ ποῦμε, ὁ καλόγερος νὰ τοῦ φτιάσῃ καφέ, ἐκεῖνο δὲν τοῦ ἔφτιανε. Ὅταν τοῦ ἔλεγε νὰ μὴν πάῃ γιὰ νερό, ἐκεῖνο πήγαινε. Κι' αὐτὸ γινότανε σ' ὅλες τὶς δουλειές.

Μιὰ μέρα, καθὼς ὁ καλόγερος πήγαινε μὲ τὸ καλογεροπαίδι κατὰ τὸ μοναστῆρι, τοὺς ἔπιασε στὸ δρόμο δυνατὴ βροχή. Κι' ἐπειδὴ τὸ ποτάμι εἶχε φουσκώσει ἀπ' τὰ νερά, ὁ καλόγερος δὲν μποροῦσε νὰ περάσῃ πέρα.

Εἶχε ἀρχίσει κιόλας νὰ νυχτώνῃ κι' ὁ καλόγερος δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ. Σὲ μιὰ στιγμὴ θυμήθηκε τὴ λόξα ποὺ εἶχε τὸ καλογεροπαίδι καὶ τοῦ εἶπε:

—Γιὰ κύττα, μωρέ, μὴν τύχῃ καὶ μὲ πάρῃς στὶς πλάτες σου καὶ μὲ περάσῃς πέρα!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ τὸ καλογεροπαίδι τὸν πῆρε στὶς πλάτες του καὶ κίνησε νὰ τὸν περάσῃ στὴν ἀντικρυνὴ μεριά.

Ὅταν ἔφτασαν στὴ μέση τοῦ ποταμοῦ, ὁ καλόγερος εἶπε πάλι στὸ καλογεροπαίδι, ἔχοντας ὑπ' ὄψι του τὴ λόξα του:

—Γιὰ κύττα, μωρέ, μὴ μὲ ρίξῃς μέσα!

Τότε τὸ καλογεροπαίδι τοῦ ἀποκρίθηκε:

—Τόσα χρόνια, γέροντα, δὲν σ' ἄκουσα σὲ τίποτα. Ἂς σ' ἀκούσω καὶ μιὰ φορά.

Καὶ δίνοντάς του μιά, τὸν ἔριξε στὸ ποτάμι καὶ τὸν ἔπνιξε!...

* * *

Μιὰ φορὰ ζοῦσε κάποιος ποὺ εἶχε δυὸ γαμπρούς, τὸν ἕναν κεραμιδᾶ καὶ τὸν ἄλλον περιβολάρη.

Μιὰ μέρα κίνησε νὰ πάῃ νὰ τοὺς ἰδῇ καὶ νὰ τοὺς ρωτήσῃ γιὰ τὶς δουλειές τους.

—Ἂν δὲν βρέξῃ, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ περιβολάρης, θὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβολος, γιατὶ θὰ ξεραθῇ τὸ περιβόλι μου...

—Ἂν βρέξῃ, τοῦ εἶπε ὁ κεραμιδᾶς, θὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβολος, γιατὶ θὰ λυώσουν τὰ κεραμίδια ποὺ πλάσα.

Ὅταν ὁ γέρος γύρισε στὸ σπίτι του, ἡ γυναῖκα του τὸν ρώτησε:

—Ἔ, πῶς πᾶν οἱ γαμπροί μας;

—Τί νὰ σοῦ πῶ, γυναῖκα, τῆς ἀποκρίθηκε. Κάποιον θὰ πάρῃ ὁ διάβολος ἀπ' τοὺς δυό!...

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

ΤΟ ΚΡΑΣΙ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ

Ὁ πρὸ ἐτῶν ἀποθανὼν βασιλεὺς τοῦ Βελγίου Λεοπόλδος ἦταν ὑπερβολικὰ εἴρων. Μιὰ φορὰ ἔτυχε νὰ ἐπισκεφτῇ κάποια μικρὴ ἐπαρχιακὴ πόλι, τῆς ὁποίας ὁ δήμαρχος ἔσπευσε, φυσικά, νὰ τὸν ὑποδεχτῇ καί, κατὰ τὴ δεξίωσι ποὺ ἐπακολούθησε, τοῦ προσέφερε ἕνα ποτῆρι μὲ ντόπιο κρασί.

Ὁ Λεοπόλδος πῆρε τὸ ποτῆρι, τὸ ἄδειασε καὶ εἶπε:

—Αὐτὸ τὸ κρασὶ εἶνε ἔξοχο, μὰ τὴν ἀλήθεια.

—Καλὸ εἶνε, εἶπε ὁ δήμαρχος, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὰ κρασιὰ τῶν δικῶν μου τῶν ἀμπελιῶν.

—Φαίνεται, κύριε δήμαρχε, τοῦ ἀποκρίθηκε τότε δηκτικώτατα ὁ βασιλεύς, ὅτι τὸ δικό σας τὸ κρασὶ τὸ φιλᾶτε... γιὰ καλύτερες περιστάσεις!